

«ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ»

Η εβδομάδα πριν το Πάσχα ονομάστηκε Μεγάλη από τους πρώτους κίβλας χριστιανικούς αιώνας κι αυτό γιατί, όπως μας εξηγεί ο Αγ. Ιω. ο Χρυσόστομος, μεγάλα και κοσμοσωτήρια γεγονότα συνέβησαν στη διάρκεια της. Κέντρο αυτών των γεγονότων είναι βεβαίως τα άγια και άχραντα Πάθη, η Θεόσωμη Ταφή και η ένδοξη Ανάσταση του Κυρίου.

Σάββατο του Λαζάρου

Κάποτε ο Λάζαρος, ο οποίος έμενε στη Βηθανία, αρρώστησε βαριά και οι αδερφές του - η Μάρθα και η Μαρία - έστειλαν μήνυμα στον Ιησού να έρθει να τον βοηθήσει. Εκείνος βέβαια γνώριζε από πριν ότι ο φίλος του πέθανε, έφτασε όμως με τους μαθητές του στο σπίτι του φίλου του τέσσερις μέρες αργότερα.

Μόλις είδε όλον τον κόσμο που είχε συγκεντρωθεί να κλαίει για τον άδικο και πρόωπο θάνατο του Λαζάρου συγκινήθηκε παρά πολύ. Ξεκίνησαν δε όλοι μαζί και πήγαν στον τάφο. Εκεί διάταξε να ανοίξουν την είσοδο του τάφου και με δυνατή φωνή - αφού είχε προσευχηθεί στο Θεό Πατέρα - είπε: «Λάζαρε, έβγα έξω». Ο πεθαμένος βγήκε τυλιγμένος με τα σάβανα και ο Ιησούς ζήτησε να τον λύσουν.

Μετά το θαύμα αυτό πολλοί Ιουδαίοι πίστεψαν, ενώ άλλοι έτρεξαν στους Φαρισαίους για να τους περιγράψουν το τι έγινε. Η ανάσταση του Λαζάρου είναι το τελευταίο θαύμα του Κυρίου κατά τη διάρκεια της παρουσίας Του στη γη.

Κυριακή των Βαΐων

Γιορτάζουμε τη θριαμβευτική είσοδο του Κυρίου στα Ιεροσόλυμα, κατά την οποία ο λαός έκπληκτος από το θαύμα της ανάστασης του Λαζάρου που είχε προηγηθεί υποδέχτηκε τον Χριστό κρατώντας κλαδιά φοινίκων και βάγια.

Σε ανάμνηση εκείνης της υποδοχής κρατάμε κι εμείς αυτή τη μέρα κλαδιά από δάφνη και φοίνικα υποδεχόμενοι τον Κύριο όχι σαν ένα θριαμβευτή, κοσμικό βασιλιά, όπως τον φαντάζονταν οι Ιουδαίοι, αλλά σαν αιώνιο, πνευματικό βασιλιά.

Η είσοδος, όμως, του Κυρίου στα Ιεροσόλυμα ήταν και η αρχή της πορείας Του προς το Πάθος. Ήδη οι αρχιερείς και οι Φαρισαίοι είχαν αποφασίσει τη θανάτωσή Του και ο Ιούδας την προδοσία.

Ο Νυμφίος

Γι' αυτό και η Κυριακή των Βαΐων είναι ταυτόχρονα και η έναρξη της Μεγάλης Εβδομάδας. Αυτό είναι εμφανέστερο στον Εσπερινό όπου η Εκκλησία στολίζεται πένθιμα, οι ιερείς φορούν σκουρόχρωμα άμφια σε ένδειξη πένθους. Μπροστά στην Γωραία Πύλη τοποθετείται η εικόνα του Νυμφίου στην οποία ο Χριστός φέρει ακάνθινο στεφάνι.

Μεγάλη Δευτέρα

Είναι αφιερωμένη στη μνήμη του Αγ. Ιωσήφ του παγκάλου, (πολύ καλού) γιου του πατριάρχη Ιακώβ. Τα αδελφια του Ιωσήφ τον φθονούσαν, γι' αυτό τον έριξαν μέσα σ' ένα λάκκο και κατόπιν τον πούλησαν σε Αιγυπτίους εμπόρους. Υπέφερε πολλά, όμως στο τέλος δοξάστηκε κι έγινε άρχοντας της Αιγύπτου. Ο Ιωσήφ θεωρείται τύπος του Χριστού για τα παθήματα, την αρετή του, την πραότητα και την ανεξικακία του. Και ο Κύριος φθονήθηκε από τους αρχιερείς, τους Γραμματείς και τους Φαρισαίους και αφού

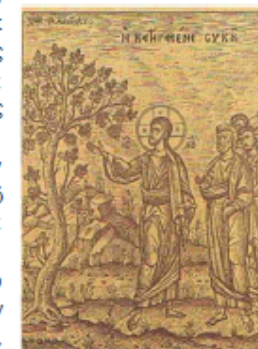

υπέφερε πολλά για τη σωτηρία μας δοξάστηκε με την Ανάστασή Του.

Επίσης τη Μ. Δευτέρα τελείται ανάμνηση της ξηρανθείσας σικκής. Σύμφωνα με την ευαγγελική διήγηση το θαύμα αυτό έγινε την επομένη της εισόδου του Κυρίου στα Ιεροσόλυμα. Ο Χριστός βλέποντας στο δρόμο μια σικιά, πήγε κοντά της, μα δε βρήκε παρά μόνο φύλλα και της λέει: «Ποτέ πια μην ξαναβάλεις καρπό!» Κι αμέσως ξεράθηκε η σικιά.

Εκείνη η άκαρπη σικιά συμβόλιζε τη συναγωγή των Ιουδαίων που δεν είχε να παρουσιάσει πνευματικούς καρπούς και γι' αυτό καταδικάστηκε από τον Κύριο. Συμβόλιζε ακόμα και κάθε άνθρωπο που δεν έχει πνευματική καρποφορία.

Το Ευαγγέλιο του Όρθρου της Μ. Δευτέρας αφηγείται όχι μόνο το επεισόδιο της σικκής αλλά και τις παραβολές των δύο γιων (Ματθ. 21, 28-32) και των κακών γεωργών (Ματθ. 21, 33-46), μέσω των οποίων ο Κύριος προείπε την απόρριψη Του Ισραηλιτικό λαό. Οι παραβολές αυτές ελέγχθησαν την ημέρα μετά την Κυριακή των Βαΐων και γι' αυτό η Εκκλησία όρισε να διαβάζονται την Μ. Δευτέρα.

Μεγάλη Τρίτη

Είναι αφιερωμένη στην παραβολή των δέκα παρθένων (Ματθ. 25, 1 - 13).

Όμως οι ύμνοι της ημέρας αναφέρονται και στην παραβολή των τάλαντων (Ματθ. 25, 14 - 30) καθώς και στη μέλλουσα κρίση (Ματθ. 25, 31 - 46).

Οι τρεις αυτές παραβολές αποτελούν μέρος μιας μεγάλης διδασκαλίας που έκανε ο Χριστός κατ' ιδίαν στους μαθητές Του στο Όρος των Ελαιών λίγες μέρες πριν από το Πάθος Του. Σ' αυτή την ομιλία περιλαμβάνονται σπουδαίες και βαρυσήμαντες προβλέψεις για την καταστροφή της Ιερουσαλήμ και τη συντέλεια του κόσμου. Ο Κύριος τόνισε ακόμα πως πρέπει να ήμαστε πάντα έτοιμοι να Τον υποδεχτούμε γιατί θα έρθει σε άγνωστο χρόνο.

Έτσι, λοιπόν, συμπεραίνουμε πως το γενικότερο θέμα της Μ. Τρίτης είναι η μέλλουσα κρίση.

Από την παραβολή των δέκα παρθένων είναι εμπνευσμένο το τροπάριο «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός...» και ο ακόλουθος ύμνος:

Μεγάλη Τετάρτη

Το συναξάρι της Μ. Τετάρτης αναφέρει ως θέμα την άλειψη του Κυρίου με μύρο από μια γυναίκα πόρνη, γεγονός που συνέβη λίγο πριν από το πάθος Του.

Η υμνογραφική παράδοση συγκρίνει την μετάνοια της πόρνης με το φοβερό ολίσθημα του Ιούδα και παραλληλίζει τις δύο ψυχικές καταστάσεις. Η πόρνη ελευθερώνεται από την αμαρτία και μετανοεί, ενώ ο Ιούδας αιχμαλωτίζεται από τη φιλαργυρία και αποχωρίζεται απ' το Θεό.

Ιδιαίτερα συγκινητικό είναι το γνωστό «Τροπάριο της Κασσιανής» (γραμμένο από τη μοναχή Κασσιανή) που εκφράζει τη θερμή μετάνοια και εξομολόγηση της αμαρτωλής γυναίκας.

Τη Μ. Τετάρτη η υμολογία φέρνει στη μνήμη μας και τη σύγκλιση του Συνεδρίου, δηλ. του ανώτατου δικαστηρίου των Ιουδαίων, το οποίο και αποφάσισε τη σύλληψη και την καταδίκη του Κυρίου. Οι ύμνοι της Μ. Τετάρτης αναφέρονται επίσης στην απόφαση του Ιούδα να παραδώσει τον Κύριο και στη συμφωνία του με τους αρχιερείς.

Μεγάλη Πέμπτη:

Τα γεγονότα της Μ. Πέμπτης είναι κατά σειρά τα εξής:

1. Ο Ιερός Νιπτήρας, δηλ. το πλύσιμο των ποδιών των Αποστόλων από τον ίδιο τον Κύριο.

2. Ο Μυστικός Δείπνος, δηλ. η παράδοση του μυστηρίου της Θ. Ευχαριστίας από το Χριστό.

3. Η «υπερφιής προσευχή», δηλ. η αγωνιώδης προσευχή του Κυρίου στη Γεσημανή πριν τη σύλλησή Του.

4. Η προδοσία του Ιούδα, δηλ. η παράδοση του Κυρίου στους Ιουδαίους με φίλημα και η σύλληψή Του.

Μεγάλη Παρασκευή:

Είναι αναμφίβολα η ιερότερη ημέρα της Μ. Εβδομάδας κι αυτό γιατί επιτελούμε ανάμνηση της Σταύρωσης του Κυρίου.

Η ακολουθία των Αγίων και Αχράντων Παθών του Κυρίου, όπως ονομάζεται, μας φέρνει στη μνήμη όσα υπέμεινε για χάρη μας ο Κύριος: «τους εμπτισμούς, τα ραπίσματα, τα κολαφίσματα, τās ύβρεις, τούς γέλωτας, τήν πορφυράν χλαίναν, τόν κάλαμον, τόν σπόγγον, τό όξος, τούς ήλους, τήν λόγχην και πρό πάντων τόν σταυρόν και τόν θάνατον», δηλ. «τους εμπτισμούς, τα χτυπήματα στο πρόσωπο και στον αυχένα, τις ύβρεις, το γέλωτα, την κόκκινη χλαμύδα, το καλάμι, το σπόγγο, το ξύδι, τα καρφιά, τη λόγχη και κυρίως τη Σταύρωση και το θάνατο».

Γίνεται επίσης μνεία του ευγνώμονα ληστή που έλαβε συγχώρηση από τον Κύριο και με τη μετάνοιά του «πρώτος παραδείσου πύλας ανοίξας εισήλθεν».

Η ακολουθία των Αγίων Παθών άρχιζε από το απόγευμα της Μ. Πέμπτης και διαρκούσε όλη τη νύχτα γιατί και η σύλληψη, η δίκη και οι εμπαιγμοί του Κυρίου έγιναν κατά τη νύχτα αυτή. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της ακολουθίας είναι η ανάγνωση 12 Ευαγγελίων. Από αυτά, το πρώτο (το Ευαγγέλιο της Διαθήκης) περιλαμβάνει τις υποθήκες του Χριστού προς τους μαθητές και την αρχιερατική προσευχή Του. Τα υπόλοιπα Ευαγγέλια εξιστορούν τη σύλληψη, τη δίκη, τα πάθη, το σταυρικό θάνατο, την ταφή του Κυρίου καθώς και την ασφάλιση του τάφου με τη βοήθεια της κοιλτωδίας.

Μετά την ανάγνωση του πέμπτου Ευαγγελίου γίνεται η λιτάνευση του Εσταυρωμένου και η τοποθέτηση Του στο μέσο του Ναού.

Μεγάλο Σάββατο:

Την ημέρα αυτή εορτάζουμε «την θεόσωμον ταφήν και την εις άδου κάθοδον» του Κυρίου. Η ταφή βέβαια έγινε τα απόγευμα της Μ. Παρασκευής. Όμως η Εκκλησία έκρινε ορθό να αφιερώσει ιδιαίτερη μέρα προς τιμήν και μελέτη του μυστηριώδους αυτού γεγονότος.

Ο Χριστός αναπαύεται μέσα στον τάφο, όπως «αναπαύθηκε» όταν πρωτοδημιούργησε τον κόσμο την έβδομη μέρα. Όμως αναπαύεται ως θεάνθρωπος. Το πανάχρονο σώμα Του θάπτεται στον τάφο, αλλά πνευματικά ο ίδιος μεταβαίνει στον Άδη και συνεχίζει το σωτηριώδες έργο του. Καλεί κοντά Του όλους τους δικαίους της Παλαιάς Διαθήκης, από τον Αδάμ και την Εύα μέχρι τους έσχατους ανθρώπους του Θεού, ώστε να μην λείψει κανείς από το παγκόσμιο προσκλητήριο της

σωτηρίας, που είναι τελικά μια αναδημιουργία του κόσμου και ολοκλήρωσης της ανθρωπότητας. Η κάθοδος αυτή ήταν το τελειωτικό χτύπημα κατά του θανάτου. Γι' αυτό ψέλνουμε

χαρακτηριστικά: "Ότε κατήλθες προς τον θάνατον, η ζωή η αθάνατος, τότε τόν ἄδην ενέκρωσας τη αστραπή της θεότητος".

Στην βυζαντινή εικονογραφία ο Κύριος παρουσιάζεται κατερχόμενος στον Άδη με δόξα κρατώντας τον τίμιο Σταυρό Του. Συντρίβει τις πύλες του Άδη και ανασύρει από 'κει τον Αδάμ, την Εύα, τον Άβελ, τους Πατριάρχες, τους προφήτες και όλους τους δικαίους της Π. Δ.

Στον όρθρο του Μ. Σαββάτου ψάλλονται τα Εγκώμια, δηλ. σύντομα τροπάρια που εξιστορούν τα πάθη του Κυρίου, εξυμνούν την ταφή του και διασαλπίζουν τη νίκη Του κατά του θανάτου. Προς το τέλος του Όρθρου γίνεται και περιφορά του Επιταφίου γύρω από τους δρόμους της ενορίας.

Κυριακή του Πάσχα:

Το Πάσχα ήταν αρχαιότατη ιουδαϊκή γιορτή που τελούνταν τη νύχτα της 14ης προς τη 15η του μηνός Νισάν. Οι Ιουδαίοι γιόρταζαν την απελευθέρωσή τους από την δουλεία των Αιγυπτίων κατόπιν της σφαγής των πρωτόκων των Αιγυπτίων, απ' την οποία διέφυγαν τα δικά τους πρωτότοκα χάρη στο αίμα του αμνού με το οποίο άλειψαν τις πόρτες των σπιτιών τους.

Η λέξη πάσχα (=διάβαση) υπενθυμίζει τη θαυμαστή διάβαση της Ερυθράς Θάλασσας από τους Ισραηλίτες και γενικότερα τη διάβασή τους από τη δουλεία στην ελευθερία.

Όμως τα γεγονότα εκείνα ήταν συμβολικά και προφητικά. Το ιουδαϊκό Πάσχα ήταν τύπος του χριστιανικού. Ο πασχάλιος αμνός των Ιουδαίων ήταν σύμβολο και τύπος του αληθινού πασχάλιου αμνού, του Χριστού, που θυσιάστηκε για μας και με το αίμα του εξαγόρασε την ελευθερία μας από την δουλεία της αμαρτίας.

Κατά δε θεία οικονομία η Θυσία του Κυρίου συνέπεσε με το ιουδαϊκό πάσχα, που εκείνο το έτος έτυχε να είναι Σάββατο. Ο Κύριος σταυρώθηκε και πέθανε την Παρασκευή, το βράδυ όπου οι Ιουδαίοι έτρωγαν τον πασχάλιο αμνό και αναστήθηκε μετά το Σάββατο, δηλ. την πρώτη μέρα της εβδομάδας η οποία γι' αυτό το λόγο ονομάστηκε Κυριακή.

Η πασχалиνή ακολουθία είναι ιδιαίτερος λαμπρή. Ξεκινά στις 12, μεσάνυχτα του Μ. Σαββάτου με τον Όρθρο και συνεχίζει με την θ. Λειτουργία.

Στην τελετή της Ανάστασης ψέλνουμε χαρούμενα όλοι μαζί, πολλές φορές το «Χριστός ανέστη».

Το απόγευμα της Κυριακής του Πάσχα τελείται ο Εσπερινός της Αγάπης. Κατά τη διάρκειά του διαβάζεται η ευαγγελική περικοπή που εξιστορεί την εμφάνιση του Κυρίου στους δώδεκα μαθητές την ημέρα της Ανάστασής Του. Το Ευαγγέλιο αυτό διαβάζεται σε όσο το δυνατόν περισσότερες γλώσσες για να κηρυχθεί σ' όλα τα έθνη ότι «Χριστός εγερθείς εκ νεκρών, απαρχή των κεκοιμημένων εγένετο».

